

6/7 12/23

Aan Minister van SZW

nota

Start vereenvoudiging verlofstelsel

TER BESLISSING

Datum
4 juli 2023

Bijlage(n)
0

Aanleiding

Sinds begin dit jaar wordt de vereenvoudiging van het verlofstelsel verkend. U heeft toegezegd de Tweede Kamer (TK) voor of in de zomer te informeren over de vereenvoudigingsmogelijkheden 'van administratieve aard'. Met bijgevoegde brief wordt aan deze toezegging voldaan.

Geadviseerd besluit

- Bent u akkoord met de Kamerbrief start vereenvoudiging verlofstelsel?
- Indien u akkoord bent met de brief, graag ondertekenen en doen toekomen aan de Tweede Kamer.

Kernpunten

- Het verlofstelsel bestaat uit de verlofregelingen uit de Wet arbeid en zorg (Wazo). Het stelsel is de afgelopen jaren meermaals uitgebreid, waaronder in 2022 met het betaald ouderschapsverlof. Deze recente uitbreidingen hebben de wens versterkt om het stelsel te vereenvoudigen.
- In het CD Arbeid en Zorg van 26 januari jl. heeft u hierover toegezegd:
 - De TK voor of in de zomer van 2023 te informeren over de (beleidsarme) vereenvoudigingsmogelijkheden van administratieve aard, die op kortere termijn zijn in te voeren; en
 - De TK na de zomer te berichten over de vereenvoudigingsmogelijkheden die raken aan het stelsel als zodanig of financiële consequenties hebben.
- Onder Toelichting wordt ingegaan op de vereenvoudigingsmogelijkheden die tot nu toe zijn gesignaleerd, de communicatie rond het verlofstelsel en het vervolgproces. Dit is in lijn met de indeling van de brief.
- Voor de meeste van de gesignaleerde vereenvoudigingsmogelijkheden is een wetwijziging (van de Wazo) noodzakelijk.
- De brief is schriftelijk voorgelegd aan de Werkgroep Arbeid en Zorg (WAZ) van de Stichting van de Arbeid. In de WAZ van 5 september wordt de vereenvoudiging met sociale partners verder besproken.
- De inhoud van de brief is afgestemd met WBJA, FEZ, ASEA, COM, UWV en FIN/IRF.

Toelichting

(Administratieve) vereenvoudigingsmogelijkheden

- Voor de verkenning van de vereenvoudigingsmogelijkheden is nauw samengewerkt met UWV. Verder zijn signalen uit verschillende bronnen

geïnterpreteerd, waaronder publieksvragen en recente onderzoeken. Hoewel deze signalen grotendeels betrekking hebben op wijzigingen die het stelsel als zodanig raken of financiële gevolgen hebben, heeft de verkenning ook verschillende aanknopingspunten voor beleidsarme, meer administratieve vereenvoudigingen opgeleverd.

Datum
4 juli 2023

- Een aantal van deze mogelijkheden zijn naar verwachting van grotere betekenis voor werkgevers en werkenden:
 - Uniformering opnameperiode – de periode waarbinnen het verlof (rondom kinderen) kan worden opgenomen verschilt per regeling. Voornemen is de opnametermijnen gelijk te trekken en deze voor alle regelingen vast te stellen op een jaar na geboorte/opname in gezin.
 - Uniformering aanvraagmoment – het moment waarop de verlofuitkering bij UWV kan worden aangevraagd verschilt per regeling. Voornemen is het aanvraagmoment gelijk te trekken. Hiervoor zijn twee opties in beeld, namelijk één aanvraagmoment voorafgaand aan het verlof, of een flexibel aanvraagmoment (vooraf, tijdens of achteraf). Voor- en nadelen van beide opties worden in de brief tegen elkaar afgewogen.
- Ook zijn er vereenvoudigingsmogelijkheden die nader uitzoekwerk vergen:
 - Urencriterium ZEZ-uitkering (Zelfstandig en Zwanger) – voor de berekening van de hoogte van de ZEZ-uitkering wordt gebruikgemaakt van het urencriterium. Als iemand ≥ 1.225 uur per jaar werkt, krijgt diegene de maximale uitkering (WML). Als iemand minder uur werkt, wordt de uitkering berekend op basis van de winst/het inkomen. Deze berekening wordt als oneerlijk ervaren. Iemand die veel uren maakt maar weinig/geen winst, kan een hogere uitkering ontvangen dan iemand die net niet aan het urencriterium voldoet en wel winst maakt. Daarnaast is vaak onduidelijk welke uren in het urencriterium kunnen worden meegerekend en welke onderzoekspllicht UWV hierin heeft. Met UWV wordt nog gezocht naar een eenvoudiger oplossing.
 - Verandering van werkgever tijdens verlofperiode – de overgang naar een andere werkgever tijdens de verlofperiode leidt tot onduidelijkheid over de uitbetaling van de uitkering en tot problemen omdat maar één aanvraag kan worden gedaan (dus niet door de oude én nieuwe werkgever). Hierdoor kan de uitkering bijvoorbeeld zijn gebaseerd op het salaris bij de oude werkgever. Met UWV wordt bekeken in hoeverre communicatie of, indien dat onvoldoende blijkt, vereenvoudiging een oplossing kan bieden.
- Verder zijn vereenvoudigingsmogelijkheden in kaart gebracht die op het eerste oog administratief of beleidsarm leken, maar bij nader inzien (mogelijk) budgettaire consequenties hebben of zien op het stelsel als zodanig en dus worden meegenomen bij de mogelijkheden voor vereenvoudigingen waarover u de TK na de zomer informeert:
 - Gelijktrekken doelstellingen kort- en langdurend zorgverlof – de doelstelling van het langdurend zorgverlof is ruimer dan die van het kortdurend zorgverlof. Als deze doelstellingen gelijk zouden worden getrokken, heeft dit financiële gevolgen voor werkgevers en ook kan dit als een stelselwijziging worden gezien.
 - Extra bevallingsverlof (couveuserегeling) – als het kind gedurende het verlof in het ziekenhuis wordt opgenomen, is er (mogelijk) recht op extra bevallingsverlof. De berekening van deze regeling is complex en moeilijk uitlegbaar. Ook past de huidige regeling niet altijd bij de situatie van ouders. Bij vroeggeboorte is bijvoorbeeld niet altijd recht op extra verlof,

terwijl dit wel wenselijk kan zijn. Het wijzigen van deze regeling heeft budgettaire consequenties en kan worden gezien als stelselwijziging.

- Ten slotte zal, als onderdeel van de vereenvoudiging, ook de wetstekst van de Wazo worden geherformuleerd, geherstructureerd en gestroomlijnd.

Datum
4 juli 2023

Informatievoorziening en communicatie

- Naast een verkenning van de vereenvoudigingsmogelijkheden is gekeken naar de communicatie over het verlofstelsel. Hiervoor zijn publiekssignalen geanalyseerd en is gekeken naar de aanbevelingen uit de toegankelijkheidstoets op de verlofregelingen.
- In de brief wordt hierover het volgende aangegeven:
 - SZW laat een informatieve, grafische weergave van de verlofregelingen ontwerpen ('infographic');
 - Het thema verlof wordt meegenomen in de reeds voorziene verbetering van de informatievoorziening rondom zwangerschapsdiscriminatie en zwangerschap en werk;
 - De keuzehulp m.b.t. verlof van UWV wordt verder onder de aandacht gebracht; *En mbt een notch verhelderd?*
 - In een later stadium van de vereenvoudiging worden opnieuw webinars ingezet door UWV om werkgevers te informeren.
- In het verdere vereenvoudigingsproces wordt steeds bezien in hoeverre communicatie en informatievoorziening kan bijdragen aan de begrijpelijkheid en toegankelijkheid van het verlofstelsel.

Vervolgproces

- De genoemde vereenvoudigingsmogelijkheden worden verder uitgewerkt in samenwerking met UWV en sociale partners. Daarbij wordt gekeken naar eventuele budgettaire consequenties en mogelijke risico's op misbruik en oneigenlijk gebruik.
- De beleidsarme vereenvoudigingsvoorstellen worden opgenomen in een wetsvoorstel. Hierbij is het voorbehoud opgenomen dat indien er wel budgettaire effecten blijken te zijn, dekking nodig is en derhalve een heroverweging zal plaatsvinden. Door middel van een uitvoeringstoets op het uiteindelijke wetsvoorstel toetst UWV de uitvoerbaarheid en impact van de voorstellen.
- Na de zomer wordt de TK geïnformeerd over de vereenvoudigingsmogelijkheden die zien op het stelsel als zodanig of die financiële gevolgen hebben. Voornemen is om dit in de vorm van scenario's te presenteren. Besluitvorming over eventuele vereenvoudigingen met budgettaire consequenties is aan een volgend kabinet.
- Voor de scenario's wordt in ieder geval gedacht aan het clusteren van verlof rond: 1) kinderen; 2) (mantel)zorg en; 3) persoonlijke situaties.
- In dit laatste cluster kan een mogelijke transitieverlofregeling worden opgenomen. In de beantwoording van Kamervragen door MOCW is de Kamer recentelijk geïnformeerd dat hier nog geen dekking voor is gevonden.
- Bij de verdere verkenning wordt het SER advies 'maatschappelijk verlof' meegenomen (verwacht na de zomer).